कार्यालय, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर
(सामान्य प्रशासन विभाग)
महानगरपालिका मार्ग, सिव्हील लाईन्स, नागपूर - ४४०००१
Email Id — gadnmcnagpur@gmail.com

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

पत्र क्र. :- साप्रवि/०७ /एम दिनांक:- २९/०८/२०२३

विधानमंडळ कामकाज/ कालमर्यादा /अति-तातडीचे

प्रति,

मा. उपायुक्त
महसुल विभाग
महानगरपालिका नागपूर.

कालमर्यादा

विषय :- विधानसभा अतारांकित प्रश्न क्र.५१९५७,
नागपूर शहरात ७५ हजाराहून अधिक प्लॉटची महानगरपालिकेकडे नोंद नसल्याबाबत.
संदर्भ :- १) नगर विकास विभाग यांचे दिनांक:-२४/०४/२०२३.

महोदय,

उपरोक्त संदर्भांकित विषयाचे अनुषंगाने आपणांस कळविण्यात येते की, विधानसभा अतारांकित प्रश्न क्र. ५१९५७ मा. डॉ. नितीन राऊत (नागपूर उत्तर) व ईतर यांनी उपस्थित केलेला असुन सदर विषय हा आपल्या विभागाशी संबंधित असल्यामुळे पाठविण्यात येत आहे. स्वयंस्पष्ट अहवाल, पुरक टिप्पणीसह mahadev.munde.gov.in शासनाच्या संकेतस्थळावर पाठवण्यात यावी, तसेच पाठवण्यात येणाऱ्या उत्तराची एक प्रत gadnmcnagpur@gmail.com या ईमेलवर प्रत सुलभ माहितीसाठी या कार्यालयास पाठविण्याची विनंती आहे.

सहपत्र :- संदर्भिय पत्र

29/8/23

अधिक्षक
सामान्य प्रशासन विभाग
महानगरपालिका नागपूर

प्रतिलीपी :-

१) मा. उपायुक्त, साप्रवि, म.न.पा. नागपूर यांना माहितीस्तव सादर.
२) मा. सहा. आयुक्त साप्रवि, म.न.पा. नागपूर यांना माहितीस्तव सादर.

29/8/23
स्वाक्षरी
आवक निर्गत
मालमत्ता कर विभाग
महानगरपालिका नागपूर

क्रमांक [illegible]
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, [illegible]
दिनांक [illegible]

प्रति,
सचिव,
नगर विकास विभाग
महाराष्ट्र शासन मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

महोदय,

खालील उद्धृत केलेला विधानसभा अतारांकित प्रश्न [illegible] स्वीकृत केला आहे. [illegible] महाराष्ट्र विधानसभा नियम ७२ (२) अन्वये [illegible] दिनांक २५ फेब्रुवारी, २०२१ [illegible] सचिवालयास पाठविण्यात यावे.

[illegible] माहितीसाठी सादर अग्रेषित –
(१) माननीय मुख्यमंत्री
(२) सर्व संबंधित सदस्यांना

[illegible]

प्रधान सचिव
महाराष्ट्र विधानसभा

नागपूर शहरात ७५ हजाराहून अधिक प्लॉटची महानगरपालिकेकडे नोंद नसल्याबाबत

अतारांकित प्रश्न क्रमांक ५१९५७ डॉ. नितिन राऊत (नागपूर उत्तर), श्री. अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री. विक्रमसिंह सावंत (जत), श्री. ऋतुराज पाटील (कोल्हापूर दक्षिण), श्री. राजु पारवे (उमरेड), श्री. सुनिल केदार (सावनेर)

सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर महानगरपालिकेने शहरातील मालमत्तांचा सर्व्हे केला असता त्यात साडेसहा लाखाहून अधिक मालमत्ता असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मात्र यातील ७५ हजार ५९६ प्लॉटधारकांनी महानगरपालिकेकडे नोंद केली नसल्याने मालमत्ता कर विभागाकडे त्यांचे अभिलेख उपलब्ध नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तसेच या प्लॉटधारकांकडे मालमत्ता कराची तब्बल २८४ कोटी ६६ लाखाची थकबाकी असून या थकबाकी वसूलीसाठी मालमत्ता कर विभागाने प्लॉट विक्रीची प्रक्रिया सुरु केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, थकबाकीदार प्लॉटधारकांनी प्लॉटची झोन कार्यालयाकडे नोंद करुन विक्रीची कारवाई टाळावी यासाठी या प्लॉटधारकांना मार्गदर्शन व मुदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे?

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

कार्यालय, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर

(मालमत्ता कर विभाग)

छत्रपती शिवाजी महाराज प्रशासकीय भवन, बी-विंग, दुसरा मजला,
महानगरपालिका मार्ग, सिव्हील लाईन्स, नागपूर-४४०००१

क्रमांक :- 910/TAD **दिनांक :-** 7/9/23

प्रति,

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन,
नगर विकास विभाग,
चौथा मजला, मुख्य इमारत,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

विषय :- **विधानसभा अतारांकित प्रश्न क्र.५१९५७**
"नागपूर शहरात ७५ हजाराहून अधिक प्लॉटची महानगरपालिकेकडे नोंद नसल्याबाबत"

संदर्भ :- (१) नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन चे पत्र दिनांक २४/०४/२०२३.
(२) सामान्य प्रशासन विभाग, म.न.पा., नागपूर चे पत्र क्र. साप्रवि/०७/एम, दि.२९/०८/२०२३.

उपरोक्त विषयाबाबत मा. डॉ. नितिन राऊत (नागपूर उत्तर), मा. श्री. अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), मा. श्री. विक्रमसिंह सावंत (जत), मा. श्री. ऋतुराज पाटील (कोल्हापूर दक्षिण), मा. श्री. राजु पारवे (उमरेड), मा. श्री. सुनिल केदार (सावनेर) या सर्व वि.स.स. यांनी उपस्थित केलेल्या अतारांकित प्रश्न क्र.५१९५७ "नागपूर शहरात ७५ हजाराहून अधिक प्लॉटची महानगरपालिकेकडे नोंद नसल्याबाबत" विचारणा केलेल्या प्रश्नांच्या च्या अनुषंगाने मुद्देनिहाय स्वयंस्पष्ट अहवाल पुढीलप्रमाणे आहे. तसेच सोबत पूरक टिपणी सुद्धा जोडलेली आहे.

अ.क्र.	प्रश्न	उत्तर
१	नागपूर महानगरपालिकेने शहरातील मालमत्तांचा सर्व्हे केला असता त्यात साडेसहा लाखहून अधिक मालमत्ता असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,	होय. सध्यास्थितीत (दिनांक ३१/०७/२०२३ पर्यंत) नागपूर महानगरपालिका सिमा क्षेत्रात असलेल्या एकूण मालमत्तांची संख्या ६७९३५९ आहे.
२	असल्यास, मात्र यातील ७५ हजार ५९६ प्लॉटधारकांनी महानगरपालिकेकडे नोंद केली नसल्याने मालमत्ता कर विभागाकडे त्याचे अभिलेखे उपलब्ध नसल्याचे	अंशतः खरे आहे. नागपूर महानगरपालिका क्षेत्रातील इमारत व जमीन करीता जी.आय.एस. करतांना ७५,५९६ खुले भुखंड (प्लॉट) नागपूर महानगरपालिकेच्या मालमत्ता

	निदर्शनास आले आहे. हे ही खरे आहे काय,	कर निर्धारण कक्षेत नसल्याचे निदर्शनास आले होते. संबंधित भुखंडाचे खरेदीदार/प्लॉटधारक यांचे द्वारा मालमत्ता कर विभागात वेळोवेळी अर्ज सादर करुन संबंधित भुखंड करीता मालमत्ता कर निर्धारण करुन घेणे बाबत माहिती घोषीत करणे अपेक्षित होते. परंतू संबंधित भुखंड खरेदीदारांनी व भोगवटाधारांनी माहिती घोषीत न केल्याने महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम १३९ मधील तरतूदी नुसार संबंधित खुल्या भुखंडाची संबंधित विकास प्राधिकरणांकडून माहिती प्राप्त करुन घेवून संबंधित अभिन्यास मालक/अभिन्यास विकासक/सोसायटी यांच्या नावाने किंवा विकास संबंधी अनुमती न घेतल्यास संबंधित भुखंड धारक/शेत मालक यांच्या नावाने नोंद घेवून सर्व ७५,५९६ खुल्या भुखंड (प्लॉट) करीता मालमत्ता कर निर्धारण करण्यात आले.
३	असल्यास, तसेच या प्लॉटधारकांकडे मालमत्ता कराची तब्बल २८४ कोटी ६६ लाखांची थकबाकी असून या थकबाकी वसूलीसाठी मालमत्ता कर विभागाने प्लॉट विक्रीची प्रक्रिया सुरु केली आहे, हे ही खरे आहे काय.	अंशत: खरे आहे. नागपूर महानगरपालिकेच्या १० झोन पैकी ८ झोन अतर्गत असलेल्या या ७५५९६ भुखंडधारक/ प्लॉटधारक द्वारा मालमत्ता कर विभागात नोंद केली नसल्याने संबंधीत मालमत्ता ही मालमत्ता कर निर्धारण कक्षेतून सुटलेली असल्याने महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम चे कलम १५०(A) च्या तरतूदी अन्वये सदर मालमत्ता नागपूर महानगरालिकेच्या मालमत्ता कर निर्धारण कक्षेतून सुटल्याचे निदर्शनास आल्याचे दिनांकापासून सहा वर्ष मागे जावून (पुर्वलक्षी प्रभावाने मालमत्ता कर आकारणी करण्यात आली) मालमत्ता कर निर्धारण करण्यात आल्याने त्यावेळेस मालमत्ता कराची एकूण रक्कम रु.२८४.०६ कोटी थकित असल्याचे निदर्शनास आलेली होती. उक्त खुल्या भुखंडाकरीता थकित असलेल्या मालमत्ता कराची रक्कम नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा करुन घेणेस्तव दिनांक ०८ सप्टेंबर २०२२ च्या वर्तमानपत्राद्वारे व म.न.पा.चे संकेतस्थळावर

		भुखंडनिहाय माहिती उपलब्ध करुन देवून नागरीकांना आवाहन केलेले होते कि, "संबंधित झोन कार्यालयाशी संपर्क साधून मालमत्ता कराची अद्यावत थकित रक्कम नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा करुन घेवून संबंधित मालमत्ता करीता मालमत्तापत्रक (आखिव पत्रिका), विक्री पत्र, कब्जा पत्र, दान पत्र, इ. दस्ताऐवज सादर करुन उक्त मालमत्तेकरीता मालमत्ता कर भरणेस जबाबदार व्यक्ती म्हणून मालमत्ता कर निर्धारण पुस्तिकेत स्वत:चे नावाची नोंद करुन घ्यावी अन्यथा उचित कार्यवाही चे पालन करुन उक्त खुल्या भुखंडाची विक्री लिलाव प्रक्रिया राबवून थकित मालमत्ता कर वसुल करण्यात येईल."
४	असल्यास, थकबाकीदार प्लॉटधारकांनी प्लॉटची झोन कार्यालयाकडे नोंद करुन विक्रीची कारवाई टाळावी यासाठी या प्लॉटधारकांना मार्गदर्शन व मुदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे?	सर्व ७५५९६ भुखंडाची यादी नागपूर महानगरपालिकेच्या संकेतस्थळावर प्रकाशित करण्यात आली होती व याबाबत स्थानिक वर्तमानपत्रात बातमी प्रकाशित केलेली होती. ज्या भुखंडधारकांनी दखल घेतलेली होती अशा ११८८४ भुखंडधारकांना मार्गदर्शन करुन मालमत्ता कर नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा करुन घेतलेला आहे.
५	नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?	लागू नाही.

डॉ. अभिजीत चौधरी
आयुक्त तथा प्रशासक
नागपूर महानगरपालिका, नागपूर

-: संक्षिप्त टिपणी :-

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम १९४९ च्या कलम १२७ व कलम १२८ मधील तरतूदी अन्वये नागपूर महानगरपालिका सिमाक्षेत्रातील सर्व मालमत्ता (इमारत व जमीन) करीता मालमत्ता कर आकारणी करण्यात येते. ठराव क्र.७२ दि.०४/०३/२०१५ अन्वये म.न.पा. सभागृहानी करयोग्य मुल्य निश्चित करणेची पद्धत मंजूर केल्याने उक्त पद्धती अन्वये नागपूर महानगरपालिका क्षेत्रातील इमारत व जमिनी करीता अक्षांश व रेखांश ठिकाण, मालमत्तेचा उपयोग, मालमत्ता इमारत असल्यास बांधकामाचा प्रकार, बांधकामाचे वय इत्यादी गरजेचे असल्याने आर्थिक वर्ष २०१५-१६ पासुन G.I.S. based data संकलीत करण्याचे काम मे. सायबरटेक सिस्टीम्स अॅन्ड सॉफ्टवेअर लिमिटेड या खाजगी एजेन्सीला सोपविण्यात आले होते. सदर जी.आय.एस. सर्व्हे करतांना ७५,५९६ खुले भुखंड (प्लॉट) नागपूर महानगरपालिकेच्या मालमत्ता कर निर्धारण कक्षेतून सुटलेल्या असल्याचे निदर्शनास आले होते. असून संबंधित भुखंडाचे खरेदीदार/प्लॉटधारक यांचे द्वारा मालमत्ता कर विभागात वेळोवेळी अर्ज सादर करुन संबंधित भुखंड करीता मालमत्ता कर निर्धारण करुन घेणे बाबत माहिती घोषीत करणे अपेक्षित होते. परंतू संबंधित भुखंड खरेदीदारांनी व भोगवटाधारांनी माहिती घोषीत न केल्याने महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम १३९ मधील तरतूदी नुसार संबंधित खुल्या भुखंडाची संबंधित विकास प्राधिकरणांकडून माहिती प्राप्त करुन घेवून संबंधित ले-आऊट मालक/अभिन्यास विकासक/सोसायटी यांच्या नावाने किंवा विकास संबंधी अनुमती न घेतल्यास संबंधित भुखंड धारक/शेत मालक यांच्या नावाने नोंद घेवून सर्व ७५,५९६ खुल्या भुखंड (प्लॉट) करीता मालमत्ता कर निर्धारण करण्यात आले.

नागपूर महानगरपालिकेच्या १० झोन पैकी ८ झोन अतर्गत असलेल्या या ७५५९६ भुखंडधारक/ प्लॉटधारक द्वारा मालमत्ता कर विभागात नोंद केली नसल्याने संबंधीत मालमत्ता ही मालमत्ता कर निर्धारण कक्षेतून सुटलेली असल्याने महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम चे कलम १५०(A) च्या तरतूदी अन्वये सदर मालमत्ता नागपूर महानगरालिकेच्या मालमत्ता कर निर्धारण कक्षेतून सुटल्याचे निदर्शनास आल्याचे दिनांकापासून सहा वर्ष मागे जावून (पुर्वलक्षी प्रभावाने मालमत्ता कर आकारणी करण्यात आली) मालमत्ता कर निर्धारण करण्यात आल्याने त्यावेळेस मालमत्ता कराची एकूण रक्कम रु.२८४.०६ कोटी थकित असल्याचे निदर्शनास आलेली होती. उक्त खुल्या भुखंडाकरीता थकित असलेल्या मालमत्ता कराची रक्कम नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा करुन घेणेस्तव दिनांक ०८ सप्टेंबर २०२२ च्या वर्तमानपत्राद्वारे व म.न.पा.चे संकेतस्थळावर भुखंडनिहाय माहिती उपलब्ध करुन देवून नागरीकांना आवाहन केलेले होते कि, "संबंधित झोन कार्यालयाशी संपर्क साधून मालमत्ता कराची अद्यावत थकित रक्कम नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा करुन घेवून संबंधित मालमत्ता करीता मालमत्तापत्रक (आखिव पत्रिका), विक्री पत्र, कब्जा पत्र, दान पत्र, इ. दस्ताऐवज सादर करुन उक्त मालमत्तेकरीता मालमत्ता कर भरणेस जबाबदार व्यक्ती म्हणून मालमत्ता कर निर्धारण पुस्तिकेत स्वत:चे नावाची नोंद करुन

घ्यावी अन्यथा उचित कार्यवाही चे पालन करुन उक्त खुल्या भुखंडाची विक्री लिलाव प्रक्रिया राबवून थकित मालमत्ता कर वसुल करण्यात येईल.'

आर्थिक वर्ष २०२२-२०२३ मध्ये १३९० मालमत्तांकरीता हुकूमनामा व ३०९ मालमत्तांकरीता जाहीरनामा प्रसिद्ध करुन मालमत्ता लिलाव पद्धतीने विक्री करण्याची प्रक्रिया सुरु केलेली होती.

सध्यास्थितीत (दि.३१/०८/२०२३ पर्यंत) नागपूर महानगरपालिका सिमाक्षेत्रात एकूण ११७५८१ खुले भुखंडाकरीता एकूण मागणी रक्कम रु.३२२.२९ कोटी असुन आतापर्यंत त्यापैकी एकूण १२६११ मालमत्ताधारकांकडून (प्लॉटधारकांकडून) एकूण रक्कम रु.१७.१८ कोटीची वसुली करण्यात आलेली असून थकित रक्कम रु.३०५.११ कोटी आहे. या एकूण ११७५८१ खुल्या भुखंडात उक्त ७५५९६ भुखंड समाविष्ट असून या भुखंडधारक /प्लॉटधारक यांची मालमत्ता (प्लॉट) ची विक्री द्वारे मालमत्ता कर वसुली टाळण्याकरीता सप्टेंबर-२०२२ मध्ये मालमत्ता कर विभागाच्या केंद्रीय कार्यालय द्वारे सर्व ७५५९६ भुखंडाची यादी नागपूर महानगरपालिकेच्या संकेतस्थळावर (www.nmcnagpur.gov.in) प्रकाशित करण्यात आली असून याबाबत स्थानिक वर्तमानपत्रात बातमी प्रकाशित केलेली आहे. ज्या भुखंडधारकांनी दखल घेतलेली आहे अशा ११८८४ भुखंडधारकांना मार्गदर्शन करुन मालमत्ता कर नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा करुन घेतलेला आहे. परंतू ज्या भुखंडधारकांनी नागपूर महानगरपालिका द्वारा केलेले आवाहन ची दखल घेवून मालमत्ता कर विभागात नोंद केलेली नाही व थकित मालमत्ता कर रक्कम नागपूर महानगरपालिका निधीत जमा केलेली नाही, अशा मालमत्तांच्या मालमत्ता कराची वसुली महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम १९४९ चे परिशिष्ट 'ड' प्रकरण ८ कराधान नियम क्र.४२ च्या तरतूदीनुसार वारंट कार्यवाही करुन जाहिर लिलाव पद्धतीने विक्री करुन मालमत्ता कर वसुली करण्याबाबत ची प्रक्रिया सुरु आहे.

मिलिंद मेश्राम
प्र. उपायुक्त (महसुल)
नागपूर महानगरपालिका, नागपूर